

„Földi hatalom, égi kegyelem”

A Budakeszi Önkormányzat támogatásával 2021. szeptember 6-án és 7-én színházi bemutató lesz „Földi hatalom, égi kegyelem” címmel a makkosmáriai kegytemplom kertjében. Budakeszi és Magyarország jelentős történelmi-egyháztörténeti krónikáját állítjuk színpadra a templom sorsát bemutató zenés színművel. Különösen aktuális téma ez most, amikor világszerte támadás célpontjai a keresztény templomok. A valós eseményeket megjelenítő történet az isteni erőt korlátozni kívánó hatalmi visszaélésekről szól nemzetünk nehéz időszakaiban. A produkciót a járványhelyzet miatt 2021-re halasztott 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus (IEC) külső helyszínékként, az Ars Sacra Fesztivál keretében rendezzük meg. Az ősbemutató kapcsán az előadás rendezőjével, **Széles Tamással** egyik nyári diákmunkásunk, Czuczor Mónika beszélgetett.

■ A legtöbb híres embernek nem is az a szakmája, ami miatt aztán híres lett, te viszont már a kezdetektől fogva színészi pályán képzelted el magad, ugye?

Széles Tamás: Nem, én filmes maszkmester akartam lenni. Amilyen maszkokat a horrorfilmekben látsz maszkokat, én olyanokat akartam csinálni. Már színművészeti, sőt végzett színész voltam, amikor még mindig foglalkoztam ezzel, persze már csak hobbyból. Volt olyan előadásunk a Vígszínházban, amibe én készítettem protéziseket. Murányi Tündének kellett egy elgennyesedett, eldaganatosodott fület készítenem, amibe belenyomtak egy parázsló cigarettacsikket és ki kellett fröccsennie a vérnek.

■ Hogy lettél végül színész?

Sz. T.: Ide jártam a Nagy Sándor József Gimnáziumba, és ott volt egy felsőbb évfolyamos fiú – *Mezei Dánielnek* hívták, egyébként sportkommentátor lett a tévében –, járt egy gyerekszínházba, ahova engem elhívott és ott annyira megtetszett a dolog, hogy azt mondtam, én ezt választom hivatásomnak. A *Földi hatalom, égi kegyelem* című darabban szerepel *Betz István* kollégám, akivel ott, akkor, tizenévesen ismerkedtünk meg. Azóta ez az első alkalom, hogy együtt játszhatunk.

■ 1992 decemberében voltál először színpadon, a Vörösmarty Színházban A régi nyár című darabban játszottál. Milyen volt az előadás számodra?

Sz. T.: Akkor még csak másodikos színművészeti voltam, és egyik tanárom, Iglódi István elvitt magával Székesfehérvárra (nyári színházi előadás volt). Az egész színműs osztályom lejött megnézni a premiert. Nem sűrűn esett meg, hogy egy főiskolást második év végén kivittek egy operett főszerepre. Rendkívül büszke voltam magamra és nagyon-nagyon élveztem, többek között *Bánsági Ildikóval*, *Bács Ferenc*cel játszhattam együtt.

■ A Színművészeti Egyetemre nehéz volt bekerülni és elvégezni?

Sz. T.: Azt szokás mondani, hogy oda nagyon nehéz bekerülni, sokan csak sokadjára jutnak be. 18 évesen beadtam a jelentkezést, elmentem felvételizni, és felvettek. Bevallom, nagyon rosszul éreztem magam a Színművészeti, nem az én közegem, nem az én világom volt, jóformán egyetlen percét sem élveztem a főiskolás létnek, pedig általában ez szokott lenni a színészek egyik legszebb életszakasza. Én viszont rengeteg neurózist szedtem ott össze. Azt hiszem lelkileg nem voltam elég érett, sem kellően edzett az ot-

tani „pedagógiához”. Az osztályvezetőnknek az volt a módszere, hogy összerombolta a személyiségünket és értékrendünket, aztán figyelte, hogyan építjük újjá magunkat. Nekem ez nem igazán konvenniált.

■ De azért szeretsz színész lenni.

Sz. T.: Természetesen! A Színművészeti után hamar magamra találtam. A színészet ideális esetben a közös játékról szól. Remélem, hogy te is azt láttad a próbán, hogy mi a színpadon játszunk. Nyilván van olyan része, ami komoly munkavégzés; nehéz, fárasztó és idegőrlő, de alapvetően mégiscsak játék. Mégpedig olyan játék, mint a gyerekeké, vagyis élvezetes. A színészek bizonyos mértékig legálisan gyerekek maradhatnak, és ez nagyon jó.

■ Hogyan jellemeznéd a színészi szakmát? Mi kell ahhoz, hogy az ember keresett színésszé váljon?

Sz. T.: Nem elég a tehetség. Az csak egyetlen összetevő. Nagyon sok munka kell ahhoz, hogy az ember a tehetségéből valamit kihozzon, illetve a tehetségen kívül sok más készség és képesség is szükségeltetik. Amióta én elvégeztem a Színművészeti – ami nemsokára 30 éve lesz – nagyon sokat változott a világ. Ma már természetes, hogy a színész menedzseli magát, tudatosan kialakít egy képet magáról, termékként tekint magára, ám a mi időnkben ilyesmi még nem létezett. Ma már néha fontosabb is az, hogy valaki hogyan adja el magát, mint az, hogy mennyire tehetséges.

■ Az átlagembernek gyakran fogalma sincs, mennyi munka van egyetlen színházi előadás mögött. Jelmezek, smink, díszletek, világítástechnika, zenekar... – ezek mind olyan munkák, ami a közönség számára láthatatlan és mégis, nélkülük meg sem valósulhatna az előadás. Bevezetnél minket a „kulisszatitkokba”?

Sz. T.: Az írott dráma, amit kézhez kapunk, csak alapanyag, pusztán kiindulási pont. A próbák során önálló és önálló alkotást kell létrehozunk belőle. Olyan pszichológiai és fizikai munkát végzünk a próbákon, mely

során a szereplők személyes igazsága és motivációi szerint felkutatjuk, hogy mit miért tesznek, s azt miként tudjuk hitelesen ábrázolni. Az egész próbafolyamat olyan, mint egy rendőrségi nyomozás. Ugyanazokat a kérdéseket tesszük fel, mint egy nyomozó: ki, mit, mikor, hol, mivel, miért? Ha ezekre a kérdésekre minden egyes szereplő tudja a saját karaktere szerinti választ, és a rendező ezt koherens egységbe tudja szervezni, tudatos világitással, lemezekkel, díszlettel, kellékekkel hanggal megsegítve; tehát a rendező mindent az igazolható mérték szolgáltatába tud állítani, akkor jó előadást fogunk látni. Olyan ez, mint egy nagy közös Agatha Christie-regény: kinyomozzuk – és itt a rendező Hercule Poirot, a nyomozócsoporthoz vezetője –, hogy mi miért történik, hogyan történik, milyen szándékkal, indokkal stb., mígnem eljutunk a „bűnügy” megoldásához.

■ Ebben a darabban pedig te vagy a rendező, avagy Hercule Poirot. Milyen ez a munka?

Sz. T.: Izgalmas. Mondták is a kollégák, hogy fel vagyok pörögve, mert tényleg olyan, mint egy bűnügyi nyomozás. Az ember talál egy apró dramaturgikus nyomot, utána meglátja a következőt, egy szituáció-töredéket, aztán felfedez egy indulatot, izgatottan odaszalad, vizsgálgatja, majd összeáll a fejében egy teória, hogy miért épp úgy alakult a jelenet, a szereplők miként viszonyulnak egymáshoz, és miért pont úgy? Az egész egy izgalmas és játékos nyomozás.

■ A filmszínészetbe 1995 körül csöppentél bele. Miben különbözik ez a színészet?

Sz. T.: Kevés filmet forgattam. Filmeken sokkal finomabban kell játszani, mint színpadon. Elég, ha csak rá gondolkodom és a szándék vagy gondolat jó esetben tükröződik a szememben. Nekem ez nehezemre esik, inkább színpadi színész vagyok, a színpadon jobban és otthonosabban érzem magam.

■ Az eddig forgatott filmek közül melyik volt a kedvenced?

Sz. T.: Az animációs mozik, például Az ember tragédiája vagy az Utolsó vacsora. Előbbi Jankovics Marcell rendezte, Az utolsó vacsora pedig Rofusz Ferenc. Az ő filmje

Leonardo utolsó vacsora freskójáról szólt. Mind a kettőt nagyon élveztem. Megjegyzem, most szeptember 19-én lesz a bemutatója Jankovics Marcell utolsó munkájának, a Toldi, tizenkét részes filmsorozatnak a bemutatója a Duna Televízióban, amiben az összes szereplőnek én vagyok a hangja. Sajnos Marcell ezt már nem érthette meg. Most persze a Toldi a kedvencem. Pont azért, mert rengeteg szerepet játszhattam benne, mindenféle hangon megszólalhattam.

■ Hogy lehetsz az összes szereplőnek a hangja?

Sz. T.: Megpróbálom átélni azt, hogy mondjuk milyen kicsinek vagy kövérnek lenni, milyen nyolcvanévesnek lenni, és megpróbálom ahhoz igazítani a hangomat, amit az életkor és a fiziológia elképzelése során belül érzek. Egy kövér embernek például általában a szervei is elhízottak, tehát nyomják egymást, a tüdejébe nehezebben, zajosabban jár ki-be a levegő, a nyálkahártyák is jobban súrlódnak, a hangja is egy kicsit zsírosabbá válik, amikor beszél. Így talán érzékeltetni tudom nézővel a kövérséget.

■ Mondtad, hogy ezeket a rajzfilmeket te szinkronizálsz. Miben különbözik a rajzfilm a szinkrontól?

Sz. T.: A rajzfilmekben jellemzően nem szinkronizálunk, hanem az én hangomra rajzolják meg a figurát a rajzoló. Nekem kell őket inspirálnom a hangommal. A szinkron ennél egyszerűbb, mert valaki már létrehozott egy produktumot, amit reprodukálnom kell. Ott az a nehéz, hogy a saját hangomat, tehetségemet, gondolkodásomat hitelesen alárendeljem más játéknak.

■ Miért kezdett el érdekelni a szinkronszínészet?

Sz. T.: Nincs olyan, hogy szinkronszínészet, az csupán a színész munkájának egy szegmense, ami akkor jó és hiteles, ha mögötte ott van a színházi gyakorlat és tapasztalat. Egy színész, jó esetben játszik színházban, szinkronizál, rádiójátékban szerepel, filmet forgat, régebben készültek tévéjátékok, szórakoztató

tévéműsorok is. Atyai jó barátom, a Kossuth-díjas Balázs Péter – aki a darabban is vállalt szerepet, egy festőművészt alakít –, rengeteg tévéműsört készített, amiknek állandó szereplője voltam. Emellett még jártam „pódiumozni” is: versmondásokat, verses esteket, irodalmi esteket csináltunk.

■ Milyen előadást láthatnak majd a Makkosmáriára látogató nézők?

Sz. T.: Ez az előadás az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programjaihoz kapcsolódik. Komoly és fontos vállalkás Budakesztről, hogy

FOTO: SZALAY MONA

ismét színpadra állítja a darabot, mert a programok közt összesen két színelőadás lesz és a miénk az egyik. Az eredeti darab a kegyhely történetéről szól, ám ebben a változatban mi azt vizsgáljuk, hogyan működik egy kegyhely, hogyan avatkozik be Isten az emberi életbe, mikor avatkozik be, milyen kegyelmi úton segíti a szereplőket? Reményeim szerint az előadásunk nem történelmi tablósorozat, hanem inkább beavatósínházi élmény lesz. Ha jó munkát végzünk – és remélem, azt végzünk –, akkor a néző maga is megtapasztalhat valamennyit abból a csodából, amit egykor Traub János átélt Maria Eichellben, s ami azóta annyi imádkozó embernek adott hitet, reményt és életerőt. Végső soron abból a kegyelemből szeretnénk valamit átadni a közönségnek, amit egy szakrális drámával való munka során mi magunk megtapasztalunk.

Czuczor Mónika